

behoud het goede

04/11/2009 | Marcel Schmeier M SEN | www.onderwijsgek.nl

Nadat de leerstof is uitgelegd en er voldoende tijd is besteed aan het samen inoefenen ervan, gaan de leerlingen deze zelfstandig verwerken. In dit lesonderdeel draait het om het eigen maken van hetgeen in de instructie is aangeboden: veel oefenen dus.

De leerkracht kan deze tijd gebruiken voor verlengde instructie aan de risicoleerlingen, rondlopen om directe feedback te geven op het werk van de leerlingen of om verdiepings- en toepassingsopdrachten te geven voor de leerlingen met een ontwikkelingsvoorsprong.

Zelfstandige verwerking is overigens iets anders dan zelfstandig werken. De eerste is een vervolg op instructie en gezamenlijke inoefening, terwijl de laatste de verantwoordelijkheid voor het leerproces grotendeels bij de leerling legt.

Uit onderzoek blijkt dat zelfstandige verwerking, als onderdeel van het [directe instructiemodel](#), goede resultaten oplevert. Zelfstandig werken daarentegen blijkt weinig op te leveren, omdat leerlingen door het ontbreken van instructie niet in staat worden gesteld om een stap vooruit te zetten. Het gevaar bestaat dat ze onder hun niveau oefenen. Leerstof die leerlingen zelfstandig kunnen maken, is geen leerstof maar 'bewijsstof', de leerling bewijst dat hij het al kan. Niet leerzaam en dus een gemiste kans.

Waarom wordt er binnen het onderwijs dan toch zoveel tijd besteed aan zelfstandig werken? Hierbij moet ik afgaan op wat ik hoor en zie.

Leerkrachten willen graag onderwijs op maat geven en hebben dus tijd nodig om ieder kind individueel te begeleiden. Leerkrachten zijn idealisten die hun ziel en zaligheid geven voor de leerlingen in hun groep. Het is geweldig om te zien hoeveel hart we hebben voor het onderwijs en de leerlingen.

Toch is het niet effectief om de instructietijd te verdelen over dertig leerlingen. Iedere leerling heeft effectief slechts twee minuten instructietijd in een lesuur. De goede bedoeling werkt uitval en onderpresteren juist in de hand. De verschillen worden groter en de leerkracht moet nog meer differentiëren. Een vicieuze cirkel geboren uit een groot verlangen om onderwijs op maat te geven. Passend onderwijs wordt ons opgedrongen door onderwijsvernieuwers die mijlenver weg staan van de dagelijkse praktijk en hun ideeën baseren op een filosofie in plaats van feiten.

Denk eens na. Een maatpak, passend gemaakt voor een specifieke drager, is veel duurder dan een confectiepak. Passend onderwijs is dus ook veel duurder dan een meer klassikale aanpak met convergente differentiatie. Passend onderwijs vraagt om meer tijd, aandacht en kennis. Iets dat niet wordt geboden door de bedenkers ervan. Dit is ook een veel gehoorde klacht onder leerkrachten. Maatwerk leveren zonder de genoemde middelen is onmogelijk en levert gefrustreerde leerkrachten en ongelukkige leerlingen op. Negatieve synergie.

“Een maatpak, passend gemaakt voor een specifieke drager, is veel duurder dan een confectiepak. Passend onderwijs is dus ook veel duurder.”

Passend onderwijs vraagt, door het ontbreken van deze middelen, om meer tijd voor zelfstandig werken. Dit gaat ten koste van de instructietijd. En laat instructie nou het enige principe zijn waarvan talloze publicaties en onderzoeken uitwijzen dat het leerlingen vooruit helpt.

Laten we vooral alles onderzoeken, maar zeker ook behouden wat goed is. Vernieuwing is niet altijd verbetering.